Jaargang 114. Vrijdag, 7 December 1855. No. 147.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Aanbesteding.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij enkele inschrijving aan te besteden,

voor het jaar 1856:

1. De LEVERING van **GREENEN** en **VURENHOUT.**
2. IDEM van **STEEN, KALK, CEMENT,** ENZ.
3. IDEM van **BONGEN, SPIJKERS** en ander gemaakt **IJZERWERK.**
4. IDEM van **LOOD, ZINK, SOLDEERSEL,** ENZ.
5. IDEM van **HARDSTEEN,** ENZ. met **STEENHOUWERS ARBEIDSLOONEN.**
6. IDEM van **GESMEED IJZERWERK.**
7. Het **WIEDEN** en **SCHOONHOUDEN** der MARKTPLAATSEN, PLEINEN, STRATEN, enz.
8. Het **ONDERHOUD** van het STERREBOSCH, enz., WANDELPADEN, AFWATERINGSGOTEN, enz.

De op zegel geschreven INSCHRIJVINGSBILJETTEN, ingerigt overeenkomstig de algemeene Voorwaarden, moeten vóór of uiterlijk op **Vrijdag den 21sten December 1855**, aan het RAADHUIS worden bezorgd.

De opening der Biljetten en de provisionele toewijzing aan de laagste Inschrijvers, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op ZATURDAG den 22sten December 1855, des voormiddags te 10 uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 6 December 1855.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

RAADSVERGADERING,

Zaturdag den 8sten December 1855, 's voormiddags te 10½ uur.

NIEUWSTIJDINGEN.

RUSLAND. — TURKIJE.

Eene depêche van vorst *Gortschakoff* berigt, dat tot in den middag van den 23sten Nov. niets bijzonders in de Krim is voorgevallen. De bezetting van Eupatoria trok nu en dan uit, ten einde de omstreken te verkennen, waarbij zij door de Russische voorposten steeds met geweervuur ontvangen en tot den terugtogt genoodzaakt werden.

Naar luid van berigten uit het oosten van de Krim, had het Engelsch-Turksche contingent bij Kertsch een belangrijk voordeel behaald. Dat korps had eene Russische divisie, sterk 4000 man, belast met het bewaken van eene groote hoeveelheid levensmiddelen, aangetast en op de vlugt geslagen en daarna den voorhanden voorraad verbrand. De geallieërden zouden bij die gelegenheid slechts weinige soldaten hebben verloren. Aan de zijde der Russen zouden daarentegen vrij wat meer personen buiten gevecht zijn gesteld. — Van elders heeft men dienaangaande nog niets vernomen.

Volgens uit Konstantinopel ontvangen berigten, trekken de Russen nabij Arabat 30,000 man bijeen en 15,000 man bij Genitsch, beide aan de Azoff-zee.

In eene correspondentie uit Konstantinopel van den 20sten Nov. leest men onder anderen, dat de toestand van Kars aan de Porte ernstige bezorgdheid inboezemde; men vreesde dat de uitgeputte stad zich eindelijk zou moeten overgeven. Den 31sten October hield de bezetting zich nog staande, maar het is te voorzien dat zij het niet lang meer houden zal. De magazijnen waren ten naastenbij ledig en de soldaten kregen slechts een weinig slecht brood of oudbakken beschuit; daarenboven dunnen allerlei ziekten dag bij dag de rijen. Het garnizoen zag dan ook hoopvol de beloofde hulptroepen te gemoet, die echter nog niet aangekomen zijn. Wat de Russen aangaat, deze bleven hunne positiën bewaren en versterkten zich belangrijk.

De *Patrie* meldt dat de Sardinische oorlogsstoomer *Sardinia*, die een aanzienlijk aantal zieken uit de veldhospitalen van Balaklava naar Konstantinopel zou overbrengen, in de Zwarte zee schipbreuk geleden heeft. Volgens den *Constitutionnel*, had het schip omstreeks 100 zieken aan boord. Van schip, goederen en menschen werd er niets gered.

De inwoners van Konstantinopel gaan sedert het oproer der Tunezen niet anders uit dan gewapend, te midden van de vrienden, die kwamen om hunne onafhankelijkheid en vrijheid te waarborgen.

De groote algemeene rekrutering in Europeesch en Aziatisch-Rusland heeft den 27sten Nov. een' aanvang genomen, waarbij, zoo als bekend is, van ieder 1000 man 10 worden geligt. Het resultaat dezer ligting is natuurlijk in de verschillende gouvernementen ongelijk. Terwijl bijv. het gouvernement Kursk met 1,800,000 inwoners minstens 10,000 moet leveren, kan de uitgestrekte provincie Tobolsk nauwelijks 500 man opbrengen. Met het oog op deze rekrutering, is ook de taal der Russische dagbladen, in tegenstelling van *le Nord*, zeer oorlogzuchtig. Zij doen het voorkomen, dat de stemming ook in Petersburg, vooral sedert de terugkomst van den Czaar, eer toe- dan afgenomen heeft. In eene conferentie der voornaamste generaals en waaraan ook de graaf *van Nesselrode* deel nam, zou besloten den oorlog met den meesten nadruk voort te zetten. Onmiddellijk na dezelve, werd naar de onderscheidene deelen des rijks bevel gezonden alles voor te bereiden, om in de maand Maart eene nieuwe algemeene ligting te kunnen bewerkstelligen. Het leger, dat in de Krim en in de naburige gewesten, thans 200,000 man sterk is, zou tegen het aanstaande voorjaar tot op 400,000 man gebragt worden. Met uitzondering van de zoogenaamde »Zigeuner," zal alles wat nog in staat is de wapens te dragen, in deze ligting begrepen worden.

— Nog altijd worden de dagbladlezers overstelpt met allerlei berigten die op de onderhandelingen aangaande het sluiten van den zoo zeer gewenschten vrede betrekking hebben. Vooral de Engelsche bladen blijven zich met deze gewigtige aangelegenheid bezig houden, doch wat het eene blad meldt, wordt den volgenden dag weder door een ander gelogenstraft, zoodat men niet weet, waaraan zich te houden.

Het jongste berigt dienaangaande wordt in de *Times* gevonden, in welk blad uit Parijs als zeker wordt gemeld, dat de Oostenrijksche regering eendragtig met de Engelsche en Fransche zamenwerkt tot het aanknoopen van vredesonderhandelingen; en dat zoo Rusland weigert de gestelde voorwaarden, welke Oostenrijk als een ultimatum beschouwt, aan te nemen, laatstgenoemde mogendheid alle diplomatieke betrekkingen met het Petersburgsche kabinet zal afbreken. De correspondent van de *Times* heeft groote verwachting van deze schrede van het Oostenrijksche kabinet en gelooft niet dat Rusland den oorlog nog een jaar zal durven voortzetten, daar de krachten van dat land genoegzaam geheel zijn uitgeput.

Maar niet alleen de Engelsche dagbladen, ook de Fransche beginnen aan de hoop op vrede voedsel te geven, zoo als uit een artikel uit Weenen in den *Constitutionnel* blijkt. Volgens den correspondent van dit blad zou Pruissen aan Oostenrijk eene groote manifestatie in het belang van den vrede hebben voorgesteld, zonder dat deze manifestatie voor Rusland of de Westersche mogendheden een vijandelijk karakter zou hebben en waardoor dus evenzeer zou gewerkt worden op de besluiten van beide de oorlogvoerende partijen. Hij voegt er echter bij, dat Oostenrijk dien voorslag van de hand heeft gewezen, op grond, dat het kabinet van Weenen, krachtens het traktaat van den 2den Dec., in den bondsdag geen manifestatie kan voorstaan dan eene zoodanige, die alleen tegen Rusland gerigt is. Daarop zou Pruissen op nieuw eene krachtige poging te Petersburg beproefd hebben en daarmede op dit oogenblik nog onledig zijn. Het resultaat van die pogingen zou in het algemeen zijn, dat Rusland besloten heeft eerstdaags door den generaal *Stackelberg* nieuwe openingen aan het hof van Weenen te doen, welke generaal onlangs uit de Krim is teruggeroepen om, over Petersburg naar Weenen te reizen, waar hij vroeger bij de Russische legatie geattacheerd was en waar hij weder in diezelfde betrekking zou geplaatst worden. — Zonder ons over de mindere of meerdere geloofwaardigheid van dit artikel vooralsnog een oordeel te veroorloven, willen wij er alleen bijvoegen, dat eergisteren te Weenen sprake was van een door Rusland aangeboden ultimatum.

Te Londen en Parijs was de beurs willig op de aanhoudende geruchten van op het tapijt zijnde onderhandelingen.

De *Economist*, die men onder de meest oorlogzuchtige bladen van Engeland mag stellen, verklaart thans weder tegen de vredesvrienden, als het gevoelen van negen tiende deel van Engelands bevolking te mogen stellen, dat de vrede niet eerder zal gesloten worden, dan nadat de onafhankelijkheid van Turkije volkomen verzekerd is en aan Rusland de mogelijkheid benomen om verdere aanvallen te doen. Het tracht aan te toonen, dat nu of nooit het oogenblik gekomen is, waarop men aan Rusland het »tot hiertoe en niet verder" moet toeroepen, en verder, dat de door de verbondene mogendheden te dragen lasten ten gevolge van den oorlog volstrekt niet drukkend zijn. Geld is, volgens dat blad, genoeg voorhanden, de voorkomende geldcrisis in Engeland en Frankrijk is grootendeels slechts door kunstmatige middelen te voorschijn geroepen en kan verholpen worden. Handel noch industrie hebben tot hiertoe iets geleden, de broodprijzen zijn wel hoog, maar dit komt ook in tijden van vrede voor en in allen gevalle zijn die hooge prijzen nog niet zoo drukkend geweest, dat ze niet gemakkelijk zijn te dragen ten gevolge van den meerderen arbeid door oorlogstoerustingen veroorzaakt. De eenige last is de groote onvruchtbare uitgaven van geld, maar men zal toch in ernst niet kunnen verlangen, dat twee groote, magtige en rijke volken, een' door staatkunde en regtvaardigheid gewettigden oorlog zullen opgeven, vooral niet op een oogenblik, dat hunne gelukster in het opkomen is, en dat alleen omdat die oorlog geld kost! — Dergelijke beschouwingen klinken vreemd en zou men vooral niet verwachten in een blad, dat aan den handel is toegewijd. Doch ook de verstandigste menschen kunnen zich, bij eene eenmaal opgevatte meening, tot redeneringen laten verleiden, die men zoude denken dat slechts bij warhoofden konden opkomen.

SPANJE.

De Cortès hebben in hunne zitting van den 3den dezer een votum van vertrouwen uitgebragt ten aanzien van *O'Donnell*.

In een schrijven uit Madrid van den 25sten Nov. door den *Moniteur* medegedeeld, komt het volgende voor: »De zedelijke en stoffelijke gesteldheid van Spanje wordt met elken dag beter. De Carlisten-partij is geslagen; de tot regeringloosheid leidende begrippen worden door het gezond verstand van het Spaansche volk juist beoordeeld, en derzelver voorstanders hebben geen kans om te slagen. De oogst van dit jaar is vrij goed uitgevallen, en voor het volgende mag men een ongemeen ruim gewas hopen, wegens den aanhoudenden regen in dezen herfst. Overal in het schiereiland wordt graan en wijn voor den uitvoer opgekocht, hetgeen buitenlandsche kapitalen herwaarts doet vloeijen. Kortom, alles loopt te zamen om den toestand van Spanje gunstiger te maken dan hij sedert jaren was geweest."

DUITSCHLAND.

Te Berlijn baart thans veel opzien eene soort van papier, naar den uitvinder *Delius*-papier genoemd, hetwelk de bijzondere eigenschap bezit, dat het, met eene zekere soort van inkt beschreven, met eene vochtige spons weder schoon gemaakt kan worden. Een zoodanig blad papier kan men met eene stalen pen 30—50 maal en met eene gewone schrijfpen meer dan honderdmaal vol schrijven en het geschrevene telkens weder uitwisschen, zonder dat er eenig spoor van overblijft. Voor huisselijk en vooral voor schoolgebruik biedt dit papier onberekenbare voordeelen aan. De inkt wordt in verschillende kleuren door den heer *Delius* vervaardigd en verkrijgbaar gesteld. De steendrukker *W. Hagelberg*, te Berlijn, heeft zich belast met het debiet van dit papier, dat door zijne deugdzaamheid en stevigheid zeer bevorderlijk is voor het schoon schrift.

— Uit Weenen wordt gemeld, dat onder een deel der bevolking dier stad een buitengewone nood heerscht, zoowel ten gevolge van de voortdurende handels-crisis, als van de buitengewone duurte. Het aantal der uit openbare middelen ondersteunde armen is sedert 1845 tot op dit oogenblik van 20,000 op ruim 28,000 gestegen, hetgeen in volstrekt geene verhouding staat tot de vermeerdering der bevolking.

De stad heeft zich verpligt gezien, hare begrooting voor het onderhoud der armen van 1½ of 2 millioen gulden te verhoogen. De gemeenteraad houdt zich thans onledig met de vraag, hoe op de spoedigste en doelmatigste wijze spijs-inrigtingen voor de arme en arbeidende klasse der bevolking kunnen worden opgerigt.

— In Gallicië is een begin gemaakt met de reductie van het, in dat Kroonland staande, legerkorps. Tot dezen maatregel is besloten uit een financiëel oogpunt. Evenwel zijn al de noodige beschikkingen genomen, opdat het gezamenlijke Oostenrijksche leger, wanneer zulks vereischt wordt, binnen een kort tijdsverloop op volledigen voet van oorlog kunne worden opgeroepen.

DENEMARKEN.

Het rijksgerigt te Koppenhage heeft den 27sten Nov. na zich alvorens competent verklaard te hebben, de eigenlijke behandeling van het regtsgeding der ex-ministers bij hetzelve tot den 15den December aanstaande verdaagd.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 4 December.

De Koning van Sardinië heeft heden middag zijnen plegtigen intogt in de City gehouden. Eene tallooze menigte was zaâmgestroomd om hem te begroeten.

De Londensche dagbladen behelzen uitvoerige berigten omtrent het bezoek van den Koning van Sardinië. De Koning ontving reeds menig bewijs van de belangstelling welke zijn bezoek aan de bevolking van Londen inboezemt. Het is niet alleen de bondgenoot van Engeland, maar vooral ook de voorstander van burgerlijke en godsdienstige vrijheid, dien men in hem begroet.

— Het ministerie van oorlog heeft nog geen wijziging in den maatregel gebragt, die de soldij der Engelsche krijgslieden in het Oosten verhoogt. Lord *Panmure* vreest dat als men de troepen, op welke wijs dan ook, de soldij onthoudt, eene algemeene ontmoediging hier het gevolg van zijn zal. De drukpers trekt zich deze zaak bijzonder aan, en raadt het gouvernement aan om het leger in het buitenland te doen deelen in de voordeelen der regements spaarkassen, die krachtens de parlementsacte van 1844 in Engeland wettig bestaan.

Volgens dit stelsel der dagbladen, zou een eenvoudige administratieve maatregel voor het beoogde doel toereikend zijn, en aan de officieren zou men de verpligting kunnen opleggen om de soldaten meer spaarzame gewoonten te leeren, en hun het gebruik van sterken drank, die het Engelsche leger zoo zeer demoraliseert, te verbieden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 3 December.

Generaal *Canrobert* is heden te Parijs teruggekeerd. Men hoopt alsnu spoedig tot de wetenschap te zullen komen van het doel en den uitslag zijner zending naar Zweden en Denemarken.

— De Keizer heeft benoemd tot vice-admiraal den heer *Jacquinot*, dezelfde die in de Zwarte zee onmiddellijk in rang volgde op wijlen den admiraal *Bruat*. Voorts is de heer *Jurien Lagravière* benoemd tot schout-bij-nacht en hebben er nog andere bevorderingen bij de marine plaats gehad.

— Heden zijn de *Montebello* en vijf andere stoomers te Toulon aangekomen, met de keizerlijke garde en het stoffelijk overschot van den generaal *Bruat* aan boord. De lijkstoet zal dezen zelfden dag aan land worden gebragt en te Toulon met militaire eerbewijzingen worden ontvangen, waarna het over Marseille naar Parijs zal worden vervoerd.

— Mevrouw *van Solms*, wier uitzetting van Franschen bodem zoo veel opzien baarde en die sedert weder vergunning had erlangd te Parijs te wonen, is op nieuw uitgezet ten gevolge van verschillende excentrieke handelingen.

— Sedert eenige dagen neemt men aan het station van den westerspoorweg, en aan dat van Versailles proeven om de uitvinding van den ridder *Bonelli*, directeur-generaal der Sardinische electrische telegrafen, in praktijk te brengen. Zoo als men weet, heeft deze uitvinding ten doel om de treinen, terwijl zij op weg zijn, met de stations door de electriciteit in verbinding te brengen. Die proeven zijn met den besten uitslag bekroond. De jongste ongelukken op de spoorwegen hebben de Fransche regering er toe geleid om het systeem van *Bonelli* door de commissie te doen onderzoeken belast met de oorzaken van die onheilen op te sporen.

— De dagbladen maken melding van volkomen gelukte proefnemingen, die de heer *Dubosc* met eene door hem uitgevonden electrische beweegkracht, die bestemd is om den stoom te vervangen, te Toulouse, in tegenwoordigheid van den prefect en den burgemeester genomen heeft. De machine is zoo klein, dat men ze onder den arm zou kunnen dragen; desniettemin brengt zij een rad van 50 centimeters in doorsnede met eene snelheid van 16 à 18 maal per seconde, en door middel van dit rad een' hefboom in beweging, die een gewigt van verscheidene ponden opheft. Het gebruik daarvan kost in 24 uren slechts 30 centimes.

— Te Lyon zag men dezer dagen acht eenarmige Zouaven »arm in arm", zegt een snugger blad, door de straten wandelen.

— De Fransche bladen klagen bitter over de houding der Amerikaansche oorlogsbodems, die overal en schijnbaar moedwillig, de gewone eerbewijzen aan de Fransche vlag weigeren te bewijzen, zelfs dan, wanneer de Franschen het eerst de Amerikaansche vlag begroeten. Nog dezer dagen heeft zich zulk een geval weder ter reede van Smirna voorgedaan, waar de commodore *Breese* tot tweemaal toe, de saluutschoten der Franschen onbeantwoord liet. Eenmaal beantwoordden de Amerikanen een saluut van een Fransch linieschip ter reede van Toulon, doch vergisten zich destijds in het laden en saluëerden met eene bezending kanonskogels, die aan boord van den Franschen bodem vrij wat schade aanrigtten, en wat meer zegt, onderscheidene personen kwetsten. De Fransche oorlogsmatrozen zouden dan ook, altijd volgens bedoelde bladen, van harte gaarne met de Amerikanen slaags geraken, iets, dat de Fransche regering trouwens wel zoo lang mogelijk zal trachten te voorkomen.

— De laatste tijdingen over de ex-Koningin *Maria Amalia* luiden vrij goed; haar leven is buiten gevaar. De generaal *umas*, die haar een bezoek wilde brengen en Marseille reeds bereikt had, is ten gevolge van geruststellende depêches naar Parijs teruggekeerd.

— In een schrijven uit Rome, voorkomende in de *Univers*, wordt bevestigd dat de Paus voornemens is een' Franschen bisschop tot de waardigheid van kardinaal te verheffen. Men zegt dat voortaan de voornaamste Katholijke natiën door een kardinaal, die bestendig te Rome zijn verblijf houdt, aldaar vertegenwoordigd zullen worden.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Maandag den 3den December.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der beraadslagingen over hoofdstuk VIII (*Marine*).

De *minister van marine* vangt aan met de bestrijding van de opmerkingen, in de zitting van Zaturdag j.l. door den heer *ter Bruggen Hugenholtz* gemaakt: dat het verval der marine niet zoo groot is, als men het doet voorkomen, en dat het aangenomen stelsel niet op deugdelijke gronden berust.

Het stelsel der zeemagt door de Regering aangenomen is in het vorige jaar uiteengezet. De Regering houdt het er voor, dat de Kamer thans het stelsel zal onderzocht hebben, en nu stonden aan haar, bij de aanbieding dezer begrooting, drie wegen open: òf de Regering moest een nieuw stelsel aanbieden, en daartoe bestond geen reden; òf zij kon, zonder een vast stelsel, gelden aanvragen, hetgeen haar evenmin doelmatig voorkwam; òf zij moest het aangenomen stelsel blijven volgen en zorgen, dat de besteding dier gelden in dezelfde rigting plaats had.

Dezen weg heeft de Regering dan ook ingeslagen, en zij wil voortgaan met hetzelfde stelsel van aanbouw van schepen. Men is opgekomen tegen de kostbaarheid van dat stelsel. De minister is van oordeel, dat die kosten nog zullen meêvallen, maar dat in allen gevalle de vraag, of de marine te kostbaar is, ontkennend moet worden beantwoord, zoodra men slechts in eene vergelijking treedt met andere kleine Europesche mogendheden, als Zweden en Noorwegen en Denemarken, welker marine en maritieme kustverdediging grooter en dan ook kostbaarder zijn dan de onze. Daarenboven mogen ook onze koloniën niet uit het oog worden verloren.

De minister doet voorts uitkomen, dat het voorgedragen stelsel zoowel geëigend is aan tijden van vrede als in oorlogstijd. Het is noodig voor het behoud onzer koloniën, zoo wel als voor de inlandsche verdediging. Z. exc. doet daarop uitkomen, dat de vrees voor verval der marine niet overdreven is.

Men neme de jaarlijksche officiële staten der kon. Nederl. marine ter hand en dan zal elk denkbeeld van ingebeelde vrees over het verval verdwijnen. Elk uitstel zal de zaak erger maken en later grootere kosten na zich slepen. Hij zal nu niet alle oorzaken van het verval opgeven; zij zijn uiteengezet in het algemeen verslag der commissie van 1852. Zij zijn vooral toe te schrijven aan de opheffing der koloniale marine, omdat de koloniale bijdragen ophielden en men de rijksbegrooting niet wilde bezwaren. Daarbij waren de eischen van het materiëel toenemend en de bijdragen afnemend; en vooral mag men, bij het maken van vergelijkingen, het verschil in prijs der materialen niet uit het oog verliezen, die in de laatste vier jaren 65 pCt. hooger waren, dan de voorafgaande jaren.

De minister gaat ten slotte over tot de beantwoording der speciale punten, door den heer *ter Bruggen Hugenholtz* ter sprake gebragt.

De heer *van Deinse* herinnert, dat de vorige minister van dit departement in September 1854 er voor uitgekomen is, dat de marine in staat van verval verkeerde en dat de beperktheid van fondsen hem verhinderd had, daarin eene gunstige verandering te brengen. Dit moest tot ondergang der marine leiden. Dat verval werd destijds door niemand tegengesproken. Het werd zelfs door den heer *Hugenholtz* erkend, die zelf zijne bevreemding openbaarde, dat de minister geene middelen tot herstel voor de toekomst had voorgedragen. Spr. zal nopens het stelsel van den tegenwoordigen minister niet uitweiden. Hij wil alleen het financiële punt behandelen en wijst daarbij op den vroegeren tijd, toen onze marine in bloeijenden staat verkeerde. Volgens de mededeeling van den spr., bestond onze vloot in een' tijd van vollen vrede, toen zij alleen strekte tot bescherming van handel en scheepvaart, uit 81 schepen die zee konden bouwen met 4016 stukken, zijnde 19 schepen en 2516 stukken meer dan nu wordt voorgesteld. En toch had dat plaats op een tijdstip, toen er geene voordeelen uit de overzeesche bezittingen werden getrokken, maar zij veeleer een voorschot van den staat van 10 millioen vroegen.

Uit een en ander trekt hij het gevolg, dat het thans voorgedragen stelsel, wat de sterkte en de kosten betreft, niet overdreven kan genoemd worden; dat het noodzakelijk is voor den uitgebreiden handel en scheepvaart, en dat het welbegrepen belang van het Vaderland de aanneming dezer begrooting vordert.

De heer *Storm van 's Gravesande* zegt, het voorgedragen stelsel nader te hebben onderzocht; dit heeft bij hem de vraag doen ontstaan, of hij in dat stelsel grond vindt om zulk een verhoogd cijfer voor nu en voor het vervolg toe te staan. Hij moet verklaren, dat het hem nog niet gelukt is die vraag toestemmend te beantwoorden. Vooral in het aantal en de soort van schepen, die men wenscht te doen aanbouwen, ziet hij bezwaar, daar dit tot blijvende verhooging zal strekken en onnoodig is om onze marine aan onze behoeften en aan haar doel te doen beantwoorden.

Hij is het toch eens met den heer *Hugenholtz*, dat wij veel eerder behoefte hebben aan meer kleine schepen. Het zoude zeer moeijelijk vallen om ook in tijd van oorlog, 18- à 19,000 man, die volgens het stelsel des ministers gevorderd worden, te bekomen. Spr. vestigt een' blik op de kaart van ons land en betoogt, dat voor 's lands verdediging kleinere vaartuigen en kanonneerbooten meer dienst zouden kunnen doen, dan eenige groote schepen.

Ook het onderhoud van groote schepen zal veel nasleep en kosten veroorzaken. Hij vraagt dus of men zich op dien kostbaren weg zal begeven. Hij heeft de overtuiging niet dat de uitbreiding, die men op het oog heeft, noodig is, en zou veel liever het geld zien besteed tot uitbreiding van het korps mariniers, waarvan, zoo door Engeland als door Frankrijk, zooveel nut wordt getrokken.

De heer *Dullert* vraagt inlichtingen omtrent hetgeen er voorgevallen is met het stoomschip de *Soembing*, dat aan den Keizer van Japan ten geschenke is gegeven door den minister van koloniën, aan wien de minister van marine het had verkocht. Hij gelooft niet, dat de minister van koloniën geregtigd was dat geschenk te doen. Ook was de minister van marine, volgens de wet op de verstrekkingen, tot dien afstand niet geregtigd; vooral niet op een oogenblik dat de marine in staat van verval verkeert. Acht men zich bevoegd één van 's rijks schepen aan eene vreemde mogendheid af te staan, wat belet dan om zelfs de geheele vloot weg te schenken?

De heer *van Franck* geeft in bedenking, of het niet beter zou zijn, eene vaste bijdrage uit de koloniën te verkrijgen ten behoeve van de voor haar bestemde marine, dan van tijd tot tijd voor koloniale rekening schepen te laten bouwen. Hij zal zich door zijne nu uit te brengen stem niet voor de toekomst gebonden achten. In den tegenwoordigen tijd zou hij het zeer onraadzaam vinden, een vast stelsel nopens het charter en het cijfer der schepen aan te nemen.

De heer *Thorbecke* verklaart, dat hij bereid is om toe te staan niet alleen zooveel als noodig is om de marine in stand te houden, maar ook om haar uit te breiden; doch het is slechts de vraag, hoe ver die uitbreiding zich moet uitstrekken. Hij acht én het stelsel én de begrooting te kostbaar. Wijders heeft de spreker eenige meer bijzondere bedenkingen ontwikkeld.

De heer *Rochussen* meent te moeten antwoorden op de bewering van den heer *Hugenholtz*, alsof de overdrevene klagten over het verval van de zeemagt met de dusgenaamde beweging van April in verband zouden hebben gestaan. Spr. ontkent dit verband, en betoogt dat van dit verval volledig is gebleken en dien ten gevolge door de Kamer middelen tot herstel zijn verlangd. Hij dringt op nieuw aan op het aanwenden dezer middelen, waarvan zich de behoefte meer en meer in de overzeesche bezittingen doet gevoelen, en waarvan elke van daar aankomende brievenmaal de bewijzen oplevert. In het belang der O. I. bezittingen, de kracht en de rijkdom des lands, behoort men op dit oogenblik in ernst aan dit herstel te arbeiden.

De heer *v. Goltstein* merkt op, dat 7½ millioen voor de zeemagt en 12 voor de landmagt, met de renten, te veel is voor dezen staat; en dat in al het verder benoodigde uit de O. I. kas zou moeten worden voorzien, vermits er aan geene nieuwe belasting kon worden gedacht.

De verdere discussiën worden verdaagd tot morgen ochtend te 11 uur.

Tot dien tijd wordt de vergadering gescheiden.

In deze zitting is ontvangen eene koninklijke boodschap, waarbij wordt aangeboden een wets-ontwerp, houdende bepalingen op de loodsdienst der zeeschepen, welk ontwerp reeds in de vorige zitting was ingediend, doch toen onafgedaan is gebleven.

Zitting van Dingsdag den 4den December.

In de zitting van heden is hoofdstuk VIII der staatsbegrooting (*Marine*) met 38 tegen 24 stemmen ongewijzigd aangenomen.

In de zitting van den 1sten December is o.a. verslag uitgebragt op 87 adressen, door honderden van onderteekenaren ingediend, die daarin hunne adhaesie te kennen geven aan het voorstel door den heer *Rochussen* gedaan tot het instellen van een onderzoek betrekkelijk het gebruik en misbruik van den sterken drank, en de doelmatigheid van beperkende maatregelen daartegen. Overeenkomstig de conclusie van dat verslag, is besloten deze verzoekschriften op de griffie ter inzage der leden neder te leggen.

Van deze adressen waren 8 uit Groningen opgezonden, namelijk door *J. Brugsma* en 54 andere ingezetenen van Groningen, *L. Dikema* en 19 andere ingezetenen van Hoogezand, *C. M. de Kruiger* en 11 andere ingezetenen van Kropswolde, *L. J. Wolters* en 32 andere ingezetenen van Nieuwe Pekela, *H. Borgman* te Eenrum en *P. van Steenbergen* te Pieterburen, *D. Hendriksz* en 22 andere ingezetenen van Slochteren en *A. Offers* en 43 andere ingezetenen van Stadskanaal.

'sGRAVENHAGE, 4 December.

Bij Kon. besluit van den 1sten dezer zijn benoemd tot controleurs der derde klasse van de directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen: te Maassluis, de heer *J. Indeweij*, en te Middelharnis, de heer *J. Dufour;* beiden surnumerairs.

— Naar men verneemt, heeft Z. M. besloten, bij gelegenheid der vele bekrooningen die de Nederlandsche inzenders op de Parijsche tentoonstelling ten deel vielen, als bewijs van Hoogstdeszelfs belangstelling in de vaderlandsche nijverheid verscheidene decoratiën te schenken.

Behalve aan de reeds in deze courant van den 25sten Nov. opgegevene personen, zijn nog aan de volgende Nederl. inzenders op de wereldtentoonstelling bekrooningen ten deel gevallen. Zilveren medailles aan de handelmaatschappij, die bovendien eene gouden medaille heeft bekomen voor koloniale producten; *N. D. Brandon*, te Amsterdam; *Lhoest Weustenraad & Co.*, te Maastricht; jhr. *D. R. Gevers Deynoot*, te Loosduinen; de Nederl. suikerraffinaderij te Amsterdam, en aan *Jacob Bosse*, meesterknecht bij de heeren *Prévinaire en Co.*, te Haarlem; — en bronzen medailles, aan *W. Jenken*, te Utrecht; *Poortman* en *Visser*, te Schiedam; *van der Elst* en *Matthes*, te Amsterdam; *van Vollenhoven en Co.*, te Amsterdam; *Fop Smit*, te Kinderdijk (of eervolle vermelding); *F. L. A. Feschotte* (*A. de Block*), te Amsterdam; *P. de Meijer*, te 's Gravenhage; *Desiré Romain*, te Rotterdam; *J. Scheltema en Zoon*, te Leiden, en het bestuur van het instituut tot onderwijs van blinden.

Opmerkelijk en tevens verblijdend is het dat, daar bij de tentoonstelling de industrie in 27 klassen was verdeeld, Nederland in 22 bekrooningen heeft mogen verwerven.

— Het gewijzigd ontwerp van wet op de jagt en visscherij is dezer dagen, met eenige aanmerkingen van den raad van state, bij het departement van binnenlandsche zaken terug ontvangen.

— Naar men verneemt, zullen de veranderingen, die ten gevolge van de wet, houdende afschaffing van den accijns op het gemaal, in het personeel der mindere ambtenaren bij de directe belastingen zullen plaats hebben, eerst omstreeks Maart 1856 in werking komen.

AMSTERDAM, 4 December.

De heer jhr. *M. Salvador* stond op heden te regt voor de arrond.-regtbank alhier, beschuldigd van laster of hoon tegen de regtbank van Haarlem, in een gedrukt en algemeen verspreid geschrift.

In het *Handelsblad* van den 7den Aug. 1855 komt namelijk eene advertentie voor, waarin bepaald geïncrimineerd worden de woorden: »Bij vele andere onwettige en onbillijke gedragingen, heeft de Haarlemsche regter zich niet ontzien in zijn condemnatoir vonnis tegen den heer *S. Fongers* en mij, d.d. 21sten December 1854 aanhalingen uit de door hem geïncrimineerde klagten en couranten-berigten *geheel verminkt en vervalscht op te nemen.* Een meer ijverig onderzoek door het openb. ministerie, dan het tot nu toe betracht heeft, voorbij ziende wat aan hetzelve bij art. 4 van de wet op de regt. organ. en het bel. der just. opgedragen is, kan aan Uwe Majesteit de waarheid van deze mijne beschuldiging tegen den Haarlemschen regter bewijzen." Beklaagde werd bijgestaan door mr. *Jansma van der Ploeg*, advokaat alhier. Nadat ten verzoeke van den verdediger enkele stukken zijn voorgelezen, werden de twee gedagvaarde getuigen gehoord.

Uit het verhoor bleek alleen, hetgeen ook niet werd ontkend, dat de advertentie door jhr. *M. Salvador* was ingezonden.

Daarop droeg mr. *J. C. Bijleveld*, substituut-officier van justitie, de beschuldiging voor, en requireerde dat de aangeklaagde zal worden schuldig verklaard, en diensvolgens veroordeeld tot eene gevangenisstraf van 1 tot 6 maanden, eene boete van 25 tot 1000 gulden, ontzetting van die regten, vermeld in de wet van den 29sten Junij 1854, welke de regter zal goedvinden, voor eenen tijd van vijf tot tien jaren, alsmede in de kosten van het geding.

Daarna werd de verdediging voorgedragen door den heer mr. *van der Ploeg*, die daarop concludeerde tot vrijspraak of ontslag van regtsvervolging.

Na re- en dupliek en nadat jhr. *Salvador* nog een oogenblik het woord had gevoerd, is de zitting gesloten en de uitspraak bepaald op den 12den Dec. e.k.

— De behandeling der zaak van jhr. *M. Salvador* en *S. Fongers*, die zich in cassatie hebben voorzien tegen een arrest van Noord-Holland, is uitgesteld tot den 2den Januarij e.k.

LEEUWARDEN, 5 December.

In de buitengewone raadsvergadering van l.l. Zaturdag is eindelijk met meerderheid van stemmen besloten tot het oprigten van een beursgebouw aan de Wortelhaven alhier, zijn burg. en weth. gemagtigd om voor rekening der gemeente de daarvoor benoodigde panden aan te koopen en is verder besloten, dat tot dekking der kosten voor den aankoop der panden en verdere stichting der beurs, zal worden overgegaan tot het doen eener geldleening, volgens een door burg. en weth. later aan te bieden plan.

De voorzitter verklaart na afloop dezer gewigtige aangelegenheid, dat het hem hoogst aangenaam zal zijn, dat de beurs alhier ter stede in 1856 tot stand kome, en wenscht dat zij tot een gedenkteeken ter eere van het bestuur dezer gemeente — dat in zijne 41ste raadsvergadering van 1855 tot derzelver stichting besloot, waarvan reeds 90 jaren lang sprake was geweest, — bij het tegenwoordig geslacht en de nakomelingschap tot in volgende eeuwen moge blijven bestaan.

SNEEK, 5 December.

In het hoofd-kiesdistrict Sneek hebben gisteren, ter verkiezing van een lid der Tweede Kamer, in plaats van het afgetreden lid, den heer *Huguenin*, van de 2706 kiezers 1263 hunne stem uitgebragt, waaronder 14 briefjes van onwaarde. De volstrekte meerderheid was alzoo 625. Jhr. mr. *P. B. J. Vegilin van Claerbergen* erlangde 508 stemmen, en de heer *M. Kingma*, *H.zn.* 456; hebbende er zich 279 stemmen op heer mr. *J. I. L. van der Brugghen* vereenigd. Er moet dus eene herstemming over beide eerstgenoemde heeren geschieden.

GRONINGEN, 6 December.

Bij het sluiten dezer, was de Hollandsche Post *nog niet aangekomen.*

— Op den 29sten November j.l. is voor de commissie, uit het provinciaal geregtshof van *Groningen*, benoemd tot het afnemen van examina van kandidaat-notarissen, als zoodanig toegelaten de heer mr. HERMAN PETRUS DE GAVERE, aan wien na afgelegd examen het vereischte getuigschrift is overhandigd.

— Dingsdag avond is in de vergadering van het kunstlievend genootschap ter aanmoediging en bevordering van teeken- en schilderkunst, onder den naam *Pictura*, verslag uitgebragt over de ingekomen stukken in gevolgede vroeger uitgeschreven prijsvraag: eene schilderij, geheel afgewerkt, hoog 40, breed 50 Ned. duim., en voorstellende: *Een gezigt, bij zomer, op een dorp of gehucht in de provincie Groningen, met eigenaardige stoffaadje*, en waarvoor was uitgeloofd een getuigschrift en vijftig gulden, voor alle kunstenaars, mits in de provincie Groningen woonachtig. Van de zes hierop ingekomen min of meer verdienstelijke stukken is de prijs toegewezen aan dat van K. D. TEENSTRA, alhier, voorstellende *een gezigt op Opënde.* Al de ingekomen stukken droegen, ook volgens de commissie van beoordeeling, blijken van vooruitgang in de kunst bij hare beoefenaren in dit gewest.

— Eergisteren werd hier ter stede een feest gevierd, dat wel eenige vermelding verdient. Het was op dien dag juist vijftig jaren geleden, dat de 72jarige rustende onderwijzer K. RUNSINK zijne betrekking van voorlezer en voorzanger bekleedde. Den 24sten December 1805 aanvaardde hij die betrekking bij de Doopsgezinde gemeente alhier en was van dien tijd af onafgebroken in kerkelijke bediening werkzaam, eerst bij de Doopsgezinde en van den 24sten Junij 1813 bij de Hervormde gemeente, als voorlezer en voorzanger in het Pelster gasthuis, en nu sedert verscheidene jaren in de Der-Akerk, terwijl hij buitendien sinds geruimen tijd het godsdienstig gezang leidt in meer dan ééne bijbellezing, welke alhier wekelijks in de onderscheidene wijken gehouden worden.

Op dezen voor den waardigen grijsaard zoo gedenkwaardigen en blijden dag, ontving hij uit de gemeente vele bewijzen van achting en belangstelling. Van de afdeeling van het Bijbelgenootschap ter dezer stede gevestigd, bekwam hij eenen fraaijen bijbel ten geschenke, van den breeden kerkeraad, van heeren kerkmeesteren van Der-Akerk, van vele privaat-personen ontving hij almede een tal van geschenken. In de Dingsdag-avond-godsdienstoefening in Der-Akerk sprak ds. AMSHOF in de voorafspraak een hartelijk en treffend woord tot den feestvierenden en gedacht zijner in het voorgebed. Na geëindigde godsdienstoefening vereenigden zich eenige belangstellende vrienden ten huize van den heer RUNSINK, zoon van den jubilaris, en bragten met dezen en zijne betrekkingen eenen aangenamen avond door.

De man die dikwerf zwaar werd beproefd en nog dagelijks wordt bezocht door de blindheid en ligchamelijke zwakheid zijner echtgenoot, ondervond het op dien dag treffend, hoe God door het zure des levens het zoete weet te mengen. Op zijne hooge jaren ondervinde hij verder die nabijheid des Vaders, en worde gesterkt bij de vervulling zijner belangrijke betrekking!

— Bij arrest van het provinciaal geregtshof van *Groningen* van gisteren is J. W. K., arbeider, wonende te *Ulrum*, ter zake van poging tot diefstal, door middel van binnenbraak in een bewoond huis, welke poging, door uiterlijke daden gebleken, en tot begin van uitvoering overgegaan, niet dan door toevallige en van des daders wil onafhankelijke omstandigheden hare uitwerking heeft gemist, — veroordeeld tot tuchthuisstraf voor den tijd van vijf jaren, en in de kosten.

— Daar er gedurig in de nieuwsbladen melding wordt gemaakt van de hooge prijzen, die er worden besteed voor huur van landerijen, mag ook niet onvermeld blijven, dat bij de verhuringen van veen, welke dezer dagen te *Stads-Kanaal* zijn gehouden, de prijzen bijkans 100 pCt. hooger werden dan het jongstverloopen jaar.

— Gedurende het najaar had K. SIKKES te *Beerta* een schaap, tegen het genot van de melk, ter voedering gegeven aan zekeren G. G., van wien de eigenaar nu l.l. Zondag kennis bekwam, dat het schaap in de vorige week was verdwenen. Daar alle nasporingen tot heden toe vruchteloos waren, heeft genoemde eigenaar besloten, eene goede som uit te loven aan dengene die hem kan aanwijzen, welken weg het schaap, geteekend met eene zwarte vlek bij het oog, is gegaan.

— In verband met een vorig ook in deze courant medegedeeld berigt omtrent den inhoud van het in te dienen ontwerp van wet op de nat. militie, deelt de *Arnh. Ct.* het volgende mede:

De leeftijd, waarop de dienstpligtigheid aanvangt, vroeger 19 jaren, wordt op 20 jaren gesteld.

De inschrijving voor de nationale militie geschiedt in het jaar te voren (ter voorkoming vooral van het zich onttrekken aan de dienst door het aangaan van een huwelijk enz.).

Zeemilitie. Daaromtrent wordt bepaald, dat van iedere ligting een gedeelte voor de dienst ter zee kan worden bestemd. Behalve andere voordeelen, wordt voor de zeemilitie een korter diensttijd vastgesteld. Voor de zeemilitie worden in de eerste plaats zoodanige personen aangewezen, die wegens hun beroep of bedrijf geacht worden meer dan anderen voor de zeedienst geschikt te wezen.

Het zoogenaamd *buitencontingent* komt te vervallen.

De strafbepalingen, op verzuimde aangifte voor de nationale militie gesteld, zijn verzacht.

De *vrijstellingen van de dienst* zijn aanmerkelijk beperkt.

Bij dit nieuwe wetsontwerp wordt de vrijstelling wegens de dienst van broeders alléén dan toegekend, wanneer de dienst door dien broeder *in persoon* is verrigt. Daardoor wordt er onderscheid gemaakt in de gevolgen van de dienst, welke in *persoon*, en die welke bij *plaatsvervanging* of *nommerverwisseling* is gepraesteerd.

Behalve dat door deze beperking de persoonlijke optreding in beginsel wordt bevorderd, zal daardoor tevens het aantal vrijstellingen wegens broederdienst verminderen; hetgeen wederom zal medebrengen, dat voor de zoodanigen, die de middelen niet bezitten om zich in de dienst te doen vervangen, meer kans ontstaat om vrij te loten.

De vrijstelling wegens de dienst van broeders is *niet* van toepassing op de broeders van adelborsten, kadetten enz.

Plaatsvervanging enz. Het tegenwoordig stelsel van plaatsvervanging en nommerverwisseling is behouden. Doch daarin zijn die verbeteringen gebragt, welke in het algemeen belang, zoowel van het leger als van de ingezetenen, door de ondervinding als wenschelijk zijn aangetoond. De wijzigingen bestaan hoofdzakelijk daarin, dat *gehuwden* als *plaatsvervangers* zijn uitgesloten; — dat betere waarborgen zijn gesteld voor de moraliteit der als zoodanig optredende personen; en dat aan de *nommerverwisseling* eene gewenschte uitbreiding is gegeven.

Militieraden. Vereenvoudiging der werkzaamheden. Toevoeging, behalve van civiele geneeskundigen, van militaire officieren van gezondheid, om over de al- of niet geschiktheid van de lotelingen te oordeelen.

Inspectie over de verlofgangers door de militie-commissarissen. Deze worden van *vier* in het jaar tot *twee* per jaar verminderd

— Te Simferopol in de Krim is een telegraafkantoor voor het algemeen verkeer geopend. Voor een enkel berigt daarheen wordt langs den goedkoopsten weg, over de Oostenrijksche grenspunten bij Granitza en Myslowitz, te Amsterdam, Breda, Dordrecht, Gorinchem, 's Gravenhage, Middelburg, Rotterdam en Vlissingen *f* 16,80 en aan de overige Nederlandsche kantoren (waaronder Groningen) *f* 15.60 betaald.

In de zitting van den raad dezer gemeente van Zaturdag l.l. zoude behandeld worden een rapport omtrent het voorstel van het gezelschap Groningsche geneeskundigen, tot oprigting eener *gezondheidscommissie.* Die behandeling werd evenwel toen uitgesteld ten gevolge van een ingekomen voorstel van den heer DE SITTER tot wijziging van de conclusie van het rapport. (Men zie een uittreksel uit dit voorstel in deze Courant van den 2den dezer.) Thans heeft ook prof. DE LA FAILLE een advies over gemeld rapport laten drukken en aan de leden van den raad medegedeeld, waarvan wij hier mede een uittreksel laten volgen:

Na vooraf de conclusie van het rapport der raadscommissie te hebben medegedeeld (volgens welke de instelling eener gezondheidscommissie, als niet geoorloofd, niet noodzakelijk en niet wenschelijk wordt ontraden), zegt de heer DE LA FAILLE, dat hij geneigd zoude zijn het geheele rapport te houden voor eene soort van *persifflage* op een onderwerp van zooveel belang, of voor een duidelijk bewijs, dat de commissie het gedane voorstel niet had begrepen — ware hij niet overtuigd, dat het stellen van het rapport met overhaasting was geschied.

Tot wederlegging van dat rapport gaat de heer DE LA FAILLE dit in zijne onderdeelen na. Het *eerste* punt is, dat de raad geene gezondheidscommissie *kan* benoemen. — Maar zoude men het voor denkbaar kunnen houden, dat burg. en weth. niet zouden gediend zijn met *voorstellen* ter verbetering van den openbaren gezondheidstoestand, hun gedaan door mannen, die geacht moeten worden op de hoogte der wetenschap te staan, zonder eenige belooning, alleen gedreven door zucht tot bevordering van het welzijn hunner evenmenschen? Kan men belangelooze pogingen, alleen raadgevingen en voorstellen, die het gemeentebestuur des goedvindende kan verwerpen, houden voor een staatsgezag, een *imperium in imperio?* Zoude het wel eene gezonde wetsuitlegging verraden, wanneer men art. 54 der gemeentewet zoo wilde uitleggen, dat dit zulks *verbood*, omdat dit spreekt over het benoemen van zoodanige commissiën, die noodwendig alleen uit den boezem van den raad kunnen worden benoemd? Hij wil niet wijzen op antecedenten als de commissie tot voorlichting omtrent het gepretendeerd nadeel door de gasfabrijk toe te brengen aan de vervaardiging van loodwit, maar wijst op de reeds bestaande gezondheidscommissie in Rotterdam, Utrecht en Delft, enz., als bewijzen voor de wettigheid van de voorgestelde maatregelen.

In de *tweede* plaats houdt het rapport zulk eene commissie voor *noodeloos*, daar hier eene plaats. commissie van geneesk. toevoorzigt bestaat. — Maar heeft men dan vergeten, dat het voorstel is onderteekend door *alle* leden der plaats. geneesk. commissie hier ter stede, die dus zeer goed hebben begrepen, dat er niet alleen geene collisie, maar bijna geen verband tusschen de werkzaamheden van beide commissiën bestaat. De geschiedenis en de ondervinding geven dan ook een treurig bewijs van het ongegronde der bewering, dat in deze stad de plaats. commissie van geneesk. toevoorzigt (die toeziet op de uitoefening der geneeskunst, de apotheken, enz.) heeft kunnen voldoen aan hetgeen in het rapport wordt ondersteld. Bijna nooit, zelfs niet in de rampvolle jaren van 1826 en 1827, werd die commissie geraadpleegd, of heeft iets gedaan dan een rapport gegeven omtrent den afloop der epidemie.

In de *derde* plaats houdt het rapport zulk eene gezondheidscommistie voor *niet wenschelijk*, omdat er botsingen zouden kunnen ontstaan tusschen deze en de pl. geneesk. commissie, omdat de raad op hare voorstellen niet veel acht zal slaan, die zouden kunnen strijden met de zienswijze van den weth. van fabrikaadje, en de kosten dus nutteloos zouden zijn besteed. — Hiertegen voert de hoogleeraar alleen aan de hoop, dat èn in den raad, èn in genoemde commissie èn de weth van fabr. mannen mogen zijn, in wien men zoodanige kleingeestige zienswijze niet zal mogen onderstellen, — dat wel een locaal in het raadhuis kan worden gevonden, — en dat de kosten wel door een budget van omstreeks 5 ton zullen kunnen worden gedekt.

Eindelijk wijst het rapport in de *vierde* plaats op de binnen kort te verwachten wet op de geneesk. staatsregeling en het bij de tweede kamer aanhangig voorstel van den heer *Wintgens.* — Wat het eerste betreft, erkent de hoogleeraar, dat de minister nu eene wet heeft beloofd, maar gesteld ook, dat die spoedig in werking kwam en de gezondheidscommissie dan blijken zou onnoodig te zijn, (wat niet denkbaar is) dan zou toch het in tusschentijd door haar verrigte niet verloren zijn. En wat het voorstel van den heer *Wintgens* betreft, *indien dit wordt aangenomen*, zal juist ontstaan, wat de voorstellers bedoelen, en *wanneer het mogt worden verworpen*, zal het voorstel in volle kracht blijven.

Na deze beoordeeling van het rapport der commissie, bespreekt de hoogleeraar de zaak zelve nog nader. Hij herhaalt het, dat de gezondheidscommissie alleen zal zijn een voorstellend en adviserend ligchaam, dat burg. en weth. op zijde staat in het belang der openbare gezondheid, maar geenszins eigenmagtig werkt.

De voorstellen zullen loopen over al wat betrekking heeft tot de openbare gezondheidsregeling en tot verbetering van de algemeene gezondheid; inzonderheid de zindelijkheid der huizen van de geringere klasse; het reinigen van goten en riolen; de zuiverheid van het drinkwater; het toezigt op het bouwen en onderhouden van de kleine woningen der schamele klasse; de noodzakelijkheid en het plaatsen van publieke secreten; het opruimen, als dit *kan*, van reeds te lang bestaande mestverzamelingen; de zuivering en behoorlijke ventilatie van die holen, waarin de geringste klasse nachtverblijf houdt; de gezondheid van werkplaatsen, scholen, hospitalen, wees-, gast- en armhuizen, gevangenissen, straten, enz.; de onschadelijkheid van eet- en drinkwaren.

En wanneer zulk eene commissie zich ziet aangemoedigd door het bestuur, zal zij lust gevoelen, om ook de nadeelen voor de gezondheid, te weeg gebragt door beroepsbezigheid en leefwijze, waartegen de geneeskundige politie zoo weinig kan doen, met bepalingen en reglementen te bestrijden en te verbeteren.

Nog zoo weinig of liever nog niets is dienaangaande in ons land gedaan; die hoogst belangrijke zaak moest hier, even als in Frankrijk en België, *gecentraliseerd* zijn, dewijl dan alle plaatselijke maatregelen, plannen en bezwaren, als in één brandpunt te zamen loopen bij de centrale commissie, welke onmiddelijk aan het ministerie is verbonden en éénheid en verband aanbrengt. De wetgevende magt der plaatselijke besturen is hier te lande in vele opzigten te zeer belemmerd om krachtige grepen te doen; art. 180 der gemeentewet is te beperkend.

Maar zoolang dan ook de zaak hier te lande als van *geheel plaatselijk belang* wordt beschouwd, neme men deze met verdubbelden ijver ter harte. Door vertoogen en voorlichting kan eene gezondheidscommisie veel nut stichten. Wanneer de plaatselijke besturen overal in ons land hunne roeping wel be-

grijpen, worden weldra de gezondheidscommissiën nergens meer gemist.

Land en volk van China.

Het Engelsche *Athenaeum* deelt een berigt mede van den Engelschen gevolmagtigde in China, sir JOHN BOWRING, die daarin menige bijzonderheid over het Hemelsche rijk aan het licht stelt, welke èn om de geloofwaardigheid van den schrijver èn om de waarde zelve dier bijzonderheden, hier eene plaats mogen vinden:

Gedurende de laatste 43 jaren is geene officiële volkstelling gedaan. Wel heeft men de juistheid dier telling, welke het gezamenlijk aantal bewoners van China op 362.447.183 aangeeft, meermalen in twijfel getrokken, maar ik geloof, dat hoe meer wij het land leeren kennen, ook de juistheid dier officiële opgaven meer aan den dag zal komen, en dat wij met tamelijke zekerheid de tegenwoordige bevolking van het Chinesche rijk tusschen de 300 en 400 millioen kunnen stellen.

Volgens oud gebruik, is de bevolking in vier klassen verdeeld: geleerden, landbouwers, neringdoenden en kooplieden. Dan is er nog eene zeer talrijke klasse, die men als van de gezellige zamenleving bijna geheel buitengesloten kan beschouwen; daartoe behooren tooneelspelers, bedelaars, boosdoeners, bannelingen enz., die waarschijnlijk bij genoemde opgaven niet worden medegerekend.

De voortdurende stroom van landverhuizers uit China, werwaarts van andere landen genoegzaam geene verhuizing plaats heeft, is een duidelijk bewijs voor de digtheid der bevolking; want, ofschoon deze landverhuizing zich bijna uitsluitend tot de beide provinciën Kwangtung en Fookien bepaalt, die te zamen eene bevolking van ongeveer 34 of 35 millioen zielen tellen, zoo geloof ik toch, dat eer 3 dan 2 millioen alleen uit deze provinciën zich in vreemde landen ophouden. In het koningrijk Siam schat men het aantal van de zich daar bevindende Chinezen op minstens 1½ millioen. Alle eilanden van den Indischen archipel zijn van hen overdekt. In Java leven 136,000. (Deze opgave van BOWRING komt vrij wel overeen met die van de Nederl. Regering in 1852, die het aantal Chinezen op Java en Madura op ruim 125,600 stelt, voorts op Borneo 27,000, op Banka 14,000, op Riouw 13,000 en omstreeks 8000 op de overige eilanden.) Cochin-China is vol Chinezen. Hier (d. i. in Hongkong) liggen bijna altijd een of meer schepen, die Chinesche landverhuizers naar Californië en andere plaatsen vervoeren. Bij menigte gaan zij ook naar Australië, de Philippijnen, Sandwichs-eilanden, enz. De verhuizing naar Britsch-Indië is zeer aanzienlijk geweest; in Singapore komen jaarlijks ongeveer 10,000, terwijl slechts 2000 naar hun land terugkeeren. Behalve deze enorme verhuizing over zee, gaat een andere aanzienlijke stroom naar Mantchurie en Tibet.

Deze allen echter zijn mannen; op 10,000 komt slechts ééne vrouw voor; van daar welligt de geringe waarde die aan een jonggeboren meisje gehecht wordt.

En toch schijnt deze voortdurende verhuizing het aantal van hen die in hun land blijven, over 't algemeen niet te verminderen.

De kunst om voor eene goede afwatering van het land te zorgen, mest te zamelen en voor het vruchtbaar maken van den grond aan te wenden — kortom, alle bijzonderheden van den Chineschen landbouw leggen de getuigenis af in hoe weinig voldoende verhouding de opbrengst van den bodem tot de werkelijke behoefte des volks staat.

De Chinezen hebben geene vooroordeelen wat hunne voedingsmiddelen betreft; zij eten alles wat hun voedzaam toeschijnt. Honden, vooral jonge, worden ten verbruike rondgevent, en men ziet ze in de slagterswinkels naast de zwijnen en schapen hangen. Zelfs hebben zij niets tegen het eten van ratten en muizen en evenmin van apen en slangen; de groote slak is eene kostelijke lekkernij, die op een feestmaaltijd niet mag ontbreken.

Evenals de spijzen meestal grof en goedkoop zijn, zijn de Chinezen ook in hunne dranken zeer economisch. Dronkenschap is eene zeldzaamheid, gelijk ook geestrijke vochten slechts zelden worden genoten. Thee is de algemeene volksdrank, en ofschoon de gewone niet meer dan 2 tot 6 d. (15 tot 20 cent) het pond kost, bedient men zich overal in de van de theedistricten meer verwijderde streken meestal van eene vermenging van meer goedkoope bladeren. In het eten en drinken zijn de Chinezen matig en vergenoegen zij zich met twee dagelijksche maaltijden. Alleen van melk heeft men in China een' afkeer.

Naar alle waarschijnlijkheid is er geen land der aarde waar de sterfte grooter is dan in China. Geheele massa's komen om, wijl het hun aan alle voedsel ontbreekt. Overstroomingen verwoesten steden en dorpen met al hunne bewoners. Het zoude niet gemakkelijk vallen het verlies aan menschenlevens door typhus en orkanen te berekenen. De laatste burgeroorlogen moeten het verlies van millioenen menschenlevens ten gevolge gehad hebben. Het getal ter dood veroordeelden alleen is verschrikkelijk. Op dit oogenblik, dat ik schrijf, berekent men, dat alleen in de provincie Kwangtung dagelijks 400 à 500 offers door beulshanden vallen. Verschooning kent men niet, daar er toch genoeg en te veel menschen zijn.

Over de gewoonte van den kindermoord zijn de meeningen verdeeld; dat deze in vele provinciën zeer gewoon is, ligt aan geen twijfel onderhevig. Overigens zijn de ouders gewoonlijk teeder bezorgd voor hunne kinderen en trotsch op hen en zijn de kinderen hunne ouders gehoorzaam. Orde is de eerste wet van CONFUCIUS — autoriteit en onderwerping de basis der maatschappelijke pyramide. De uithuwelijking der kinderen is eene der grootste familieaangelegenheden. Naauwelijks is in de hoogere standen een kind geboren, of reeds wordt de vraag naar zijn toekomstigen echtgenoot het onderwerp der gesprekken. De verhouding van ongehuwden tot de gehuwden is zeer gering. Huwelijken te bevorderen schijnt ieders zaak te zijn. Ze gaan in China met meer plegtigheden en formaliteiten gepaard dan in een ander deel der wereld.

KERK- en SCHOOLNIEUWS.

BLOKZIJL, 1 Dec. Ter vervulling der vacature ontstaan door het vertrek van ds. *W. Hoevers* naar Gorredijk, is door den eerw. kerkeraad der Herv. gemeente alhier geformeerd het navolgende 12tal: *Slothouwer*, *Hartman*, *Le Coultre*, *Dinkgreve*, *Sibmacher Zijnen*, *Maalderink*, *Jorissen*, *Oudegeest*, *van Dissel*, *Ris Lamberts*, *de Groot* en *Bruna*, respectievelijk predikanten te Kuinre, Blankenham, Steenwijkerwold, Denekamp, Delden, Geesteren, Doorn, Noordeloos, Bladel, Eijerland, Surhuisterveen en Hasselt.

Op het 6tal werden geplaatst: *Slothouwer*, *Hartman*, *Le Coultre*, *Dinkgreve*, *Sibmacher Zijnen* en *Maalderink*; terwijl het 3tal bestond uit: *Slothouwer*, *Hartman* en *Le Coultre*; waaruit terstond tot herder en leeraar dezer gemeente werd beroepen de weleerw. heer *D. Slothouwer*, predikant te Kuinre.

LEEUWARDEN, 28 November. Naar men verneemt, heeft de algemeene synodale commissie de improbatie van het te Marrum uitgebragt beroep van een' predikant door het klassikaal bestuur van Leeuwarden en de bevestiging daarvan door het provinciaal kerkbestuur van Friesland, over als vroeger, in cassatie aangenomen en de zaak ook nu weder gerenvoijeerd naar het prov. kerkbestuur van Gelderland.

ASSEN, 5 December. Gisteren had alhier het vergelijkend examen plaats, ter vervulling van de betrekking van onderwijzer in de 3de openbare lagere school ter dezer stede. Hiertoe hadden zich aangegeven: *A. Kielman*, van Wildervank; *G. A. Busscher*, van Westerlee; *H. Severwien*, van Gasselternijeveenschemond; *T. Dijkstra*, van Ameland; *Mulder*, van Rottevalle; *G. Fockens*, van Veendam, en *Jan Huizing*, van Gieterveen, allen van den tweeden rang. Het examen werd afgenomen door den schoolopziener dr. *Nassau*, voor de zeevaartkunde door dr. *Gleuns*, van Groningen, en voor de zangkunst door den heer *C. Meijboom* alhier. Uit genoemde personen is benoemd *T. Dijkstra*, van Ameland.

INGEZONDEN STUKKEN.

Eere, wien eere toekomt.

In 't verslag eener zitting der Provinciale Staten van Utrecht, medegedeeld in het vorig no. dezer Courant, lazen we niet zonder verwondering de volgende zinsneden:

»De heer BROERS deelde aan de vergadering mede, dat onlangs een bekwaam onderwijzer voor de Doofstommen te »Groningen geplaatst is en dat die plaatsing van gunstigen »invloed kan zijn op de inrigting."

Een weinig later lezen wij:

»Groningen zal zich wel opwerken door een eminent persoon, die aldaar, volgens den heer BROERS, geplaatst is."

Welken persoon kan de heer BROERS toch wel bedoelen? — De heer mr. R. T. GUYOT, wien we kennen als een hoogst bekwaam man, rijk aan ondervinding en wetenschap, is wel eerst sedert ruim een jaar aan het hoofd van het onderwijs geplaatst, — vroeger was hij 2de instituteur — maar van hem kan daarom niet gezegd worden, dat hij »onlangs" aan het Instituut geplaatst is, daar hij toch voor eenige weken zijne 40jarige dienst aan genoemde inrigting feestelijk vierde. Zou hier ook misverstand bestaan?

Voor ruim een jaar werd aan het Instituut, onder den titel van Commissaris-Administrateur, aangesteld de heer dr. A. W. ALINGS, vroeger met lof docent in de wiskunde aan 't gymnasium alhier. Misschien is deze het, wien de heer B. op het oog heeft. Wij nemen het dien heer volstrekt niet euvel, dat hij zich vergist; de verre afstand kan ligt doen dwalen, maar ter inlichting van allen, die in het Doofstommen-Instituut belang stellen, meenden wij echter verpligt te zijn, op zijne woorden in dit blad terug te komen. Deze woorden lezende, zou men ligt op het denkbeeld kunnen gebragt worden, dat doofstommen-onderwijzers door eene eenvoudige benoeming tot die betrekking in 't leven konden geroepen worden, terwijl naar ons bescheiden oordeel jaren lange ondervinding in- en bestudering van dezen tak van onderwijs volstrekt noodig zijn, om er met vrucht in werkzaam te kunnen wezen.

Schoon wij 't zelven reeds vermoedden, hebben wij er nog een' deskundige naar gevraagd en bevonden, zooals we boven ook al zeiden, dat de heer mr. R. T. GUYOT, als instituteur aan 't hoofd staat van het onderwijs aan het Instituut voor Doofstommen alhier en dat de heer dr. A. W. ALINGS zich *niet* met het onderwijs bezig houdt; zijne betrekking geeft daartoe ook niet de minste aanleiding.

Ook de heer ALINGS is, naar wij vernemen, een kundig en geschikt mensch, maar de bekwame en eminente man, bedoeld door den heer BROERS, kan geen ander dan de heer GUYOT zijn; het woord »onlangs" moet dus doorgehaald worden.

Waarom wij de pen opnamen ter rectificatie van de aangehaalde woorden, staat aan het hoofd dezer letteren vermeld. Wij kunnen niet dulden, dat ware verdienste voorbijgezien wordt; — daar we het onderwijs, aan het I. v. Ds. alhier gegeven, hooge waarde toekennen en ons daarvan door eigen aanschouwing dikwijls overtuigden, wenschen we ook het hoofd van dat onderwijs en in hem het geheele onderwijzend personeel niet miskend te zien.

X † Y.

Nu men eenige werking begint te bespeuren in de regeling van het massaal fonds dezer provincie en er dus eenige hoop bestaat, dat weldra de wetteloosheid omtrent de plaatselijke belasting op het gedistilleerd zal ophouden, meenen wij de opmerking te mogen maken, dat de plaatselijke belasting op den wijn sedert vele jaren niet is betaald van een groot gedeelte van den wijn die van elders deze provincie wordt ingevoerd; zoodat er kooplieden zijn die van de 12 okshoofden die worden gedebiteerd, niet meer dan vier wettig inslaan. De schipper, in overleg met den ontvanger, verzuimt de biljetten te Groningen, bij den doorvoer, te laten afteekenen, waardoor de laatste in de gelegenheid is het duplicaat van betaalden plaatselijken accijns op nieuw op te zenden, om nogmaals eene gelijke hoeveelheid onder geleide daarvan te ontvangen. Hierop is, naar 't schijnt, niet genoeg door de ambtenaren gelet.

Zal dit nu met het invoeren van de nieuwe wet, wanneer alle slijters enz., zoo als men zegt, onder peil zullen worden gebragt, ophouden? 't Is mogelijk, maar dan dient er op te worden gelet, dat de peil alleen niet voldoende is, omdat, zonder naar den inslag te vragen, consent tot vervoer door den gemeente-ontvanger wordt afgegeven, en dit biljet is voldoende om wijn, behalve langs het onvrije territoir, door de geheele provincie te verzenden; waaruit volgt, dat die uitslag op het peilbewijs niet wordt afgeschreven, en dus de gelegenheid blijft bestaan om het vermis volgens den tegenwoordigen gang aan te vullen.

ERRATUM.

In ons vóórlaatste nommer is het berigt opgenomen, dat ALBERT PLOEG veroordeeld is wegens het moedwillig toebrengen van slagen en verzet tegen de politie. Die naam was ons verkeerd opgegeven: niet ALBERT PLOEG, maar ALBERT VAN DER PLOEG is de bedoelde persoon.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

LONDEN, 6 December.

Hier loopt een gerucht, 't welk evenwel nog bevestiging behoeft, dat de Koningin geweigerd zoude hebben hare toestemming te geven tot de ontbinding van het ministerie *Palmerston*, en dat eenige medeleden van het kabinet zouden gedreigd hebben zich terug te trekken. Lord *Russell* zoude, volgens die geruchten, worden belast met de zamenstelling van een vredelievend ministerie.

(Wij moeten bekennen, den zamenhang van dit hoogst gewigtig nieuws niet duidelijk te vatten, ook omdat het vooronderstelt, dat *Palmerston* zijn ontslag heeft ingediend, iets, waaromtrent hier van elders nog niets is bekend geworden.)

WEENEN, 6 December.

Tot de vermindering van het Oostenrijksche leger is thans bepaald besloten.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 6 *December*.

NEDERLAND Werk. Schuld	à	2½	pCt.	62¼.
Dito Dito	»	3	»	73½.
Dito Dito	»	4	»	92⅜.
OOSTENRIJK Metalliek	»	5	»	63½.
Dito 1851 en 1852	»	2½	»	32 7/16.
Dito Nieuwe Litt. B	»	5	»	73⅜.
Dito Nation. Metall.	»	5	»	66¾.
SPANJE Onb. Stukken	»	1¼	»	20 5/16.
Dito Binnenl.	»	3	»	33⅜.
PORTUGAL	»	3	»	40 5/16.
RUSLAND Oblig. *Hope* 1798 en 1816	»	5	»	102¼.
Dito Dito 1828 en 1829	»	5	»	—
Dito bij *Hope*	»	4	»	75½.
Dito bij *Stieglitz*	»	4	»	74½.

LONDEN, 6 *December*. Consols 90⅝.

WEENEN, 6 *December*. Metalliek 5 pCt. *f* 73¾. Nat. Leening *f* 77⅝. Wissel op Londen *f* 10.47. Zilver *f* 11½.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 1 Dec., *Kuperus* Alida, 2 *Ekamp* de Welvaart, *de Winter* Geertr. Cath. en 3 *Zeven* Elisabeth, Newc.

TEXEL 2 Dec., *Fokkema* 3 Gebroeders en *Kempema* Sippe Visser, Newc.; *Hazewinkel* Roelfina Kuiper, Sunderl.; — 3 *Hilbrands* Anna, Suriname; *Munneke* Baudina, Newc.

VLIE 30 Nov., *Ploeg* Vertrouwen, Newc.

HELVOET 2 Dec., *van der Laan* Tweelingen, St. Ubes; *van Deest* Jacobus, Cardiff; — 3 *Bartels* Gesina, Londen.

VLISSINGEN 2 Dec., *Mugge* Martha, Lynn.

MANILLA 7 Aug., *Verhulst* Phoenix, Hong Kong, 20 Sept. naar Singapore vertr.; — 6 Sept. *Bik* Johanna en 16 *Lammerts* Maria Jac., Hong Kong, om voor Falmouth te laden.

SHANGHAE 20 Sept., *Struis* Paul Johan en 29 *Noordziek* Twee Jeannes, Foo-chew-Foo.

POINT DE GALLE 18 Oct., *Wulp* Stad Schiedam, Hartlepool.

St. HELENA 25 Sept., *v. d. Veen* Maria Magdal., Tjilatjap n. Rott.

HAVANA 8 Nov., *de Jong* Zuiderzee, Harl.

BEYROUTH 26 Oct., *Kros* Goede Bedoeling, Amst.

Bij de SULINA 14 Nov., *Sissingh* Min. v. Bosse, Konst. n. Galatz; — 15 *Meijer* Piet Hein, Galatz n. Amst.

MARSEILLE 29 Nov., *Harms* Prinses Charlotte, Rott.

BORDEAUX 1 Dec., *Doekes* Alida Giezen en *Altona* Hendr. Margar., Dantzig.

NANTES 28 Nov., *Wever* Henriëtte, Dantzig.

Op de LOIRE 29 Nov., *Hoveling* Redite, Stettin.

LIVERPOOL 30 Nov., *v. d. Veen* Mevr. Winkel, Dordr.

SEAHAM 29 Nov., *de Jonge* Castor, Vlissingen; *Lohman* Roelfina Gerardina, North Shields.

HAMBURG 2 Dec., *Meijer* Henriëtte, Londen.

HARBURG 2 Dec., *Stuitje* Cath. Luitgarda, Horsens.

BREMERHAVEN 2 Dec., *de Boer* Hendrika, Hamburg.

SWINEMUNDE 1 Dec., *Priebee* Gijsberta Wilh., Wick.

MEMEL 27 Nov., *Visser* Johannes Arinus, Helvoet.

Vertrokken.

AMSTERDAM 1 Dec., *Nuisker* Cath. Elisab., Napels; *Smedes* Petron. Alberdina, Hamburg; — 3 *Driest* Jan Visser, Suriname; — 4 *van der Wall* Johan Wilbrand, Konst.

TEXEL 3 Dec., *Donema* Laura et Adèle en *v. d. Meij* Jupiter, Bat.; *Nolles* Calypso, Suriname; *Hofker* Pegasus, Curaçao; *Driest* Wildeman, Livorno; *Pribee* Maria, Marseille; *de Vries* Jantina en *Boontje* Vriesl., Londen; *Sissingh* Johanna Maria, Cardiff; *Eilts* Jantina Eckema, *de Jong* Mina, *Wiersma* Stad Haarlem en *Jongebloed* Charon, Newc.

HELVOET 3 Dec., *Smidt Petersen* Hollandia, Newyork; *v. d. Sloot* Wilhelmina, Gibraltar; *Korte* Margaretha, Livorno; *Plokker* Anna, Rouaan; *Giezen* Libra, Belfast; *Visser* Willem Frederik, Newcastle; *Mulder* Robertus Hendricus, Hartlepool.

BRIELLE 3 Dec., *Woudstra* Jonge Kerst, Engeland.

TRIEST 28 Nov., *Keijser* Henderika, Rott.

LIVORNO 24 Nov., *Smit* Albert Schuringa, Falmouth.

GENUA 26 Nov., *Huizinga* Ceres, Amst.

PORTSMOUTH 30 Nov., *Mooi* Hillech. Cath., Hamburg.

PLYMOUTH 30 Nov., *Engelsman* de Vlijt, Antw.; *Heeres* Susanna, Hamburg.

CARDIFF 30 Nov., *de Haan* Dina, Macao.

BERWICK 29 Nov., *Boiten* Fossina Siers, Stettin.

Zeilklaar.

CALCUTTA 14 Oct., *Zomerdijk qq.* de Snelheid en 19 *Verberne* de Maas, Londen.

WILMINGTON 14 Nov., *Cramer* Mentor, Holland.

NEWCASTLE 30 Nov., *Höff* Frederik Hendrik, Charleston; *Homan* Groot Zeewijk, *Zegelker* Harmonie, *Dik* Drie Gezusters Giezen en *Valom* Zorg en Vlijt, Konst.; *Schut* Eppo Hendrik, Cadix.

In lading.

SHANGHAE 13 Oct., *Anokkee* Buitenzorg, Holland.

TRIEST 28 Nov., *Mink Jr.* Wilhelmina, Antw.

LONDEN 30 Nov., *Meijer* Wobbina Cath. en *Scherpbier* Fennechiena, Amst.; *de Jonge* Fennegiena Arentina, Konst.

ZOUTKAMP, 5 Dec. Binnengekomen 3 Dec., *Loots* Cathar., Hamb. Vertrokken 3 Dec., *Loots Jr.* Emkina en *Batk* Wilhelm., Hamb.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

29 Nov. *Groenewold*, Afiena Jonker, v. Koppenh. n. Gothenb., m. ball.
Goosens, Gerardina Klasina, v. Koningsb. n. Antw., m. lijnz.
30 —— *Hazewinkel*, Juffer Grietje, v. Wick n. Pruissen, m. harings.
v. d. Wall, Jantina, v. Koppenh. n. Holland, m. gerst.
1 Dec. *Stratingh*, Jantina, v. Koningsb. n. Rott., m. hennep.

De Wind den 29 Nov. W.N.W., N.W., W.N.W.; den 30sten W., N.W., N.O.; den 1 Dec. N.O., N.N.O.

228ste STAATSLOTERIJ.
Prijzen van *f* 100 en daarboven.

Trekking der Eerste Klasse.

1ste Lijst: No. 13344 *f* 1250; nos. 3031 en 17160 ieder *f* 1000; nos. 4953, 5284 en 7277 ieder *f* 400; nos. 5336 en 9211 ieder *f* 200; nos. 15246, 16365 en 19478 ieder *f* 100. — *2de Lijst:* No. 6158 *f* 2500; no. 18486 *f* 1250; no. 2501 *f* 1000; nos. 4769, 14250 en 14325 ieder *f* 200; nos. 8944, 11767 en 12590 ieder *f* 100.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 30sten November tot en met den 6den December 1855 zijn te *Groningen* geboren 13 zoons en 6 dochters; gehuwd 8 paren; overleden 7 ouden en 9 jongen.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

ROTTERDAM, 3 *December*. Tarwe: N. Zeeuws., Vlaams. en Overm. minder gevraagd en in de beste soorten 50 a 75 cents lager afgegeven. De mindere vonden tot 75 cents a *f* 1 lager moeijelijk koopers; goede en puike *f* 17,25 a *f* 18,25; mindere *f* 14,25 a *f* 17; jarige *f* 18,50 a *f* 20; Pools. als voren; Roode *f* 5 a *f* 10 lager; 154 ℔ witb. Pools. *f* 615, *f* 618; 150 ℔ dito *f* 575; 156 ℔ bonte dito *f* 615; 160 ℔ Jar. Hoogl. Kleefs. *f* 600; 161 ℔ N. dito *f* 595, *f* 600; 160 ℔ dito *f* 590. — Rogge: Overm., Zeeuws. en Vlaams. traag vorige prijzen *f* 12,25 a *f* 13,60; Buitenl. vond tot *f* 5 a *f* 10 lager trage koopers; 146 ℔ Bovenl. *f* 395; 148, 149 ℔ Mecklenb. *f* 405, *f* 410, *f* 412; 146 ℔ Deensche *f* 400; 148 ℔ Pruiss *f* 398; 141, 145, 146 ℔ Stockh. *f* 390, *f* 403, *f* 405. — Gerst: Zeeuws., Vlaams. en Overm. 20 cents lager; Winter *f* 7,30 a *f* 8,10; dito Zomer *f* 7 a *f* 7,80; voorts 144 ℔ Deensche Chevalier *f* 285. — Haver 10 cents lager; Zeeuws. en Inl. Korte *f* 4,20 a *f* 5; dito Lange *f* 3,70 a *f* 4,30. — Boekweit op 142 ℔: Noordbrab. *f* 298, *f* 300, *f* 302, *f* 304; Jar. Gron. Zand *f* 293. — Erwten slap: Zeeuws. Groene *f* 11,25 a *f* 12; groote dito *f* 11,75 a *f* 13; Geld. Graauwe *f* 14 a *f* 16.50. Boonen: Zeeuws. en Walch. Witte *f* 11,50 a *f* 14,50; dito Bruine *f* 10,25 a *f* 12,50; dito Paardenboonen, 20 a 30 cents lager, *f* 8,20 a *f* 9,20. Koolzaad: Zeeuwsch gestort 94½ a 95 p. vl.; Holst. 95 p. vl. Kanariezaad 25 cents lager, *f* 11,50 a *f* 12,50.

AMSTERDAM, 5 *December*. Tarwe, Rogge, Gerst en Boekweit zonder handel. — Haver iets lager; 115 ℔ Deensche *f* 274. — Koolzaad prijshoudend; op 9 vat dadelijk 107½ p. vl.; op Dec. 107 p. vl. — Raapolie op 6/w. *f* 59¾; vlieg. *f* 58½; op Mei *f* 58¾. — Lijnolie op 6/w. *f* 45; vlieg. *f* 43½.

BOTERMARKTEN.

LONDEN, 1 *Dec.* De aanvoer van Boter bedroeg deze week: van Harlingen 7139 v., Havre 544, Ostende 1218, Antw. 322, Amst. 50, Rotterd. 2264, Hamburg 1845, Kampen 178, Leer 1455, Assen 291, Emden 25. Bosscher en Holl. zijn goed gevraagd, maar de beste Holl. komt niet in voldoende kwal. aan en gaat daarom minder goed af; beste Vriesche 112 a 114 sh.; 2e soort en surplus 90 a 108 sh.; beste Holl. 96 a 100 sh.; Kamper en Zwolsche 104 a 110 sh.; Bosscher 84 a 102 sh.; inf. 84 a 90 sh., Groninger 92 a 94 sh.

VEEMARKTEN.

AMSTERDAM, 3 *Dec.* Heden werden ter markt aangevoerd 212 vette runderen, golden *f* 220, *f* 200 en *f* 180; 132 melk- en kalfkoeijen voor *f* 160, *f* 140 en *f* 100; 273 vette varkens van 50—52 ct. het Ned. ℔; 18 magere varkens *f* 14, *f* 16 en *f* 18; 43 schapen *f* 22, *f* 24 en *f* 26.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 5 *December*.

Nederl. Werkel. Schuld 2½ pCt. 62 5/16; Dito 3 pCt. 73 9/16; Dito 4 pCt. 92 9/16. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 49⅞. — SPANJE, Onbep. St. 1¼ pCt. 20 5/16; Dito Binnenl. 0/m. 3 pCt. 33 7/16. — RUSLAND, bij *Hope & Co.* 1798 en 1816 5 pCt. 102½; Dito te Londen 4½ pCt. 87⅝. — OOSTENRIJK, Metall. 6 pCt. 63 5/16; Dito 2½ pCt. 32⅜; Dito rente Amsterdam, 1854 5 pCt. 73⅜; Dito Nation. Metall. 5 pCt. 66⅝; Mexik., Onbep. St. 3 pCt. 18 5/16.

ADVERTENTIEN.

⁎ De **HOOFDDIRECTEUREN** van het **Instituut voor Doofstommen** te *Groningen* roepen bij deze op de LEDEN van het HOOFDDEPARTEMENT van genoemd INSTITUUT, om op MAANDAG den 10den December aanstaande, des namiddags **te 4 uur**, te zamen te komen in de SCHOOL van meergedacht Instituut, tot het **VERKIEZEN** van **vier Leden** der **Hoofddirectie**, in plaats van de Heeren

P. W. VAN HEIJNINGEN BOSCH,
C. U. J. HUBER,
J. W. C. VAN ITTERSUM
en M. BACKER,

die op heden voor hun Lidmaatschap der gedachte Hoofddirectie hebben BEDANKT.

GRONINGEN, 23 November 1855.

Namens de Hoofddirecteuren voornd.:
W. J. MEURS WICHERS,
Secretaris.

⁎ **GEWONE OPENLIJKE VERGADERING** van het DEPARTEMENT GRONINGEN der **MAATSCHAPPIJ tot Nut van 't Algemeen**, op WOENSDAG den 12den December 1855, des avonds **te zeven** uur, in het CONCERTHUIS in de Poelestraat. — REDEVOERING door den Heer Ds. W. L. F. MOLTZER. — Bijdrage door den Heer Mr. A. MODDERMAN.

Namens het Bestuur:
R. J. SCHIERBEEK, *Secretaris.*

Pictura.

Het BESTUUR van het **Kunstl. Genootschap PICTURA** heeft de eer te berigten, dat de **bekroonde SCHILDERIJ** en de overige **STUKKEN**, op de prijsvraag voor 1855 ingekomen, ter **bezigtiging** gesteld zijn voor de LEDEN, de DONATRICES en derzelver GEINTRODUCEERDEN, in 't gewone Lokaal der Tentoonstelling, op DONDERDAG, VRIJDAG en ZATURDAG e.k., des middags van 11 tot 2 uur.

GRONINGEN, 5 December 1855.

Namens het Bestuur vn.:
FD. DE WITT, *fung. Secr.*

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

⁎ Getrouwd:

L. ISRAËLS
met
E. DE JONGH.

AMSTERDAM, 5 December 1855.
Algemeene kennisgeving.

⁎ Getrouwd:

A. KAMERLINGH
met
L. HOPMA.

KLOOSTER WIJTWERT, bij *Uskwerd*,
4 December 1855.

⁎ Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER B. HESSELINK, Echtgenoot van

JB. HESSELINK, Az.

GRONINGEN, 2 December 1855.

⁎ Door Gods goedheid beviel heden van eene DOCHTER SARA CHEVALIER, geliefde Echtgenoot van

J. WIERS,
Borstelmaker in de Oude Boteringestraat.

GRONINGEN, 5 December 1855.

*** Heden avond omstreeks half tien overleed, aan eene kortstondige ziekte van twee dagen, onze waarde Zuster en Behuwdzuster, JANTJEN P. BOUMAN, in den ouderdom van ruim tweeënvijftig jaren.

MEEDEN, 4 December 1855.

JAN P. BOUMAN.
Namens Broeders en Zuster.

*** Bij den Boekhandelaar **A. L. SCHOLTENS**, te *Groningen*, is uitgegeven:

I. VOORLEZINGEN

over de geschiedenis der opvoeding des Menschdoms door God, tot op de komst van Jezus Christus, door ***P. HOFSTEDE DE GROOT***, Hoogleeraar te *Groningen*, 2 Deelen, *derde, herziene druk*, **zonder aanteekeningen**, prijs ***f* 8—90.**

Van den tweeden druk in groot 8vo **met aanteekeningen** zijn nog eenige Exemplaren te bekomen voor ***f* 9—50.**

II. PREDIKANTENSPIEGEL.

Mededeelingen uit het ambtsleven van Predikanten, van ***M. J. C. F. BURK***, door ***I. BUSCH KEISER***, in groot 8vo, 2 Dln., prijs ***f* 6—25.**

HEDEN AVOND

en vervolgens, tot den 12den dezer, VERVOLG der **BOEKVERKOOPING** in het **Reventer.**

J. DOESBURG.

*** Door de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, werdt met het beste succes gedebiteerd:

Aan den Haard.

Geschiedenissen uit het dagelijksche leven,
FRANZ HOFFMANN
NAVERTELD
DOOR
J. J. A. GOEVERNEUR.
PRIJS *f* 1,50.

EEN
DRENTHSCH GEMEENTE-ASSESSOR
MET ZIJNE
TWEE NEVEN
OP REIS NAAR
Amsterdam,
in 't voorjaar van 1843,
TWEE DEELEN, gr. 8vo, met PLATEN.
Prijs [*f* 8—50] ***f* 6—00.**

DE WET
BETREFFENDE
MINDERJARIGHEID EN VOOGDIJ
opgehelderd door **Practische Aanmerkingen;**
een Handboekje voor Voogden en Toeziende Voogden.
PRIJS *f* 0,50.

TAFEL
OF
Berekening der Huur of Rente
VAN
EIGENDOMMEN.

Prijs **50** Cents.

In dit Handboekje kan met een' oogopslag worden gezien hoe veel men voor een' Eigendom moet besteden, als men slechts bepaalt naar hoe veel percent men zijn geld wil beleggen, en is dus zoo al niet onmisbaar, toch *hoogst gerijfelijk* voor Renteniers en andere Bezitters van Eigendommen.

Door den HOOGEN RAAD der NEDERLANDEN zijn, op den 8sten November 1855, aan **HENRIËTTA FERDINANDA HENDRIKSZ**, Dochter van wijlen den Weleerwaarden Zeer Geleerden Heer DANIËL HENDRIKSZ, in leven Predikant bij de Ned. Herv. Gemeente te *Groningen*, en van mede wijlen Vrouwe HENRIËTTA FERDINANDA WICHERS, wettelijk wonende te *Groningen*, verleend **BRIEVEN VAN MEERDERJARIG-VERKLARING**, goedgekeurd bij 's Konings besluit van den 20sten November 1855, no. 65, en geregistreerd den 27sten November 1855, welke haar geven al de **REGTEN** ij de Wet aan meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

KRAIJENHOFF,
Procureur voor den Hoogen Raad.

De KOMMANDERENDE **OFFICIER** van het DETACHEMENT van het 3de Regement DRAGONDERS zal, op DINGSDAG den 11den December 1855, 's middags te 12 uur, publiek, aan den hoogsten Inschrijver aanbesteden:

Het WEGHALEN van den PAARDENMEST, vallende op de Stallen te *Groningen*, over het tijdvak van den 1sten Januarij tot en met ultimo December 1856.

Liggende de Voorwaarden ter lezing op het BUREAU van den Kommanderenden OFFICIER voornoemd, van 's morgens 11—12 uur, aan de Kavallerie-Kazerne.

De 2de Luitenant:
VAN NOUHUIJS.

ZEEUWSCH IJPENHOUT.

Op DINGSDAG den 11den December 1855, des voormiddags te elf uur, zal, bij de Groote Spilsluizen te *Groningen*, publiek, voetstoots, worden verkocht:

Eene aanzienlijke partij **ZEEUWSCHE YPEN STAMMEN**, aldaar liggende.

J. H. GEERTSEMA, C.z.,
Notaris.

HOUTBOELDAG.

Op ZATURDAG den 22sten December 1855, des voormiddags te 10 uur, zullen op de BUITENPLAATS *VOORVELD*, onder *Haren*, publiek worden verkocht: Ongeveer 300 aldaar op Stam staande voljarige **EIKEN BOOMEN**, zeer geschikt voor Scheepsbouwers en alle ander Werk.

Mr. J. W. QUINTUS, *Notaris.*

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op ZATURDAG den 29sten December 1855, des avonds te 7 uur, in een der LOKALEN van de Societeit *de Harmonie* aldaar, publiek ter verkoop worden aangeboden:

De **GEBOUWEN** met den daarbij behoorenden **grooten TUIN** thans bij de SOCIETEIT de **HARMONIE** in gebruik, staande en gelegen in de Nieuwe Kijk-in-'t Jatstraat te *Groningen*, kadastraal bekend Sectie E no. 292 en 839, groot te zamen 47 R. en 49 E.

Te aanvaarden op den 1sten Mei 1856. Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, van 10—12 en van 3—5 uur.

*** De Notaris **N. SICKLER**, te *Augustinusga*, zal, op MAANDAG den 10den December 1855, des avonds te 5 uur, in de Herberg bij HULSHOFF, te *Surhuisterveen*, voor den tijd van vijf jaren, in één perceel, verhuren:

Een **HUIS** en **ERF**, en 7 Bunders **BOUW- en WEIDELAND**, gelegen aan- en bij elkander, onder *Surhuizum* en *Opënde*; de Behuizing thans in huur bij ASMUS DE BEER, Alles in eigendom behoorende aan de DIAKONIE der Doopsgezinde Gemeente te *Surhuisterveen*. Te aanvaarden op St. Petri en Mei 1856.

*** De Heer Mr. **H. PELINCK**, te *Assen*, als CURATOR in den faillieten Boedel van JAN SINNINGH, Koopman te *Vries*, is voornemens, ten overstaan van Mr. **A. HOMAN**, Notaris te *Vries*, als daartoe benoemd, op WOENSDAG den 12den December 1855, des voormiddags te 10 uur te beginnen, ten Huize van gemelden Gefailleerde te *Vries*, publiek te doen verkoopen:

De **TILBARE GOEDEREN** tot den gemelden Boedel behoorende; en voorts te 4 uur des achtermiddags van gemelden dag, te *Vries*, ten Huize van den Kastelein R. G. HOMAN, ter verkoop aan te bieden: de almede tot opgemelden Boedel behoorende **VASTE GOEDEREN**, als:

Eene **BEHUIZING**, bestaande in twee WONINGEN, SCHUUR en annexe HOF, staande en gelegen te *Vries*, en een Akker **BOUWLAND**, gelegen op de Esch aldaar, groot 18 R. en 70 E.

VRIES, 24 November 1855.

A. HOMAN.

HOUTVERKOOPING.

Op MAANDAG den 17den December 1855, des morgens te 10 uur, gedenkt Mejufvrouw de Wedw. P. SANTEE Jz., te *Nietap*, publiek, op Boelgoeds-Conditiën te verkoopen:

Eene groote partij **DENNEN** en **POPULIEREN BOOMEN**, benevens een **KAPBOSCH**, alles staande bij en om de *Nietap*, nabij het Vaarwater.

H. M. JUURSEMA.

HOUTVERKOOPING.

Op WOENSDAG en DONDERDAG den 16den en 17den JANUARIJ 1856, telkens des morgens te 10 uur te beginnen, gedenken J. KLEIMA en CONS. te *Zuidhorn*, te *Ter Heijl*, onder *Roden*, publiek, op Boelgoeds-Conditiën te verkoopen:

1000 op Stamstaande **EIKEN BOOMEN**, benevens eene partij **SCHIL- en KAPHOUT.**

H. M. JUURSEMA.

*** **T. KOOPMANS**, te *Beetsterzwaag*, zal publiek, tegen genot van Strijk- en Verhooggeld, presenteren te verkoopen, op Krediet, tegen voldoende Borgstelling:

Ongeveer **2000**, in perceelen afgemerkte, **zware GREENEN DENNENBOOMEN**, van 30 tot 50 Voeten lengte, staande op den Wortel te *Olterterp*, op slechts 5 minuten afstand van het Vaarwater. Deze Boomen zijn zeer geschikt tot Kolders, Muurplaten, Stijlen Spanten en Planken, alsmede voor Heiwerk, enz.

Wie gading maken, komen op DINGSDAG den 18den December 1855, des namiddags te één uur, ten Huize van PIEKE VAN DER MEULEN, Logementhouder te *Olterterp*.

*** Mr. **R. M. A. DE MAREES VAN SWINDEREN**, Notaris te *Ezinge*, zal, op DONDERDAG den 20sten December 1855, des namiddags te 2 uur, ten Huize van den Kastelein F. FOLKERTS, te *Oldehove*, publiek verkoopen:

I. Eene **BEHUIZING** met derzelver **ERF**, zijnde eene neringrijke ***Stelmakerij***, staande en gelegen te *Oldehove*, zullende 's jaars tot grondpacht doen *f* 9—00.

II. Den EIGENDOM van het vorig Perceel.

III. Een' TUIN bij Perceel 1 gelegen, doende jaarlijks tot grondpacht *f* 1—00, groot 10 Roed., 10 Ellen.

IV. Het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van ongeveer 2 B., 01 R., 30 Ellen kostelijk GROENLAND, onmiddellijk aan het Dorp *Oldehove* gelegen, doende op Midw. tot vaste huur *f* 35—00.

V. Het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van 1 B., 07 R., 30 E. kostelijk GROENLAND, gelegen als voren, doende op Midw. tot vaste huur *f* 12—50.

VI. Het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van 1 B., 28 R., 10 E. kostelijk GROENLAND, gelegen als voren, doende op Midw. tot vaste huur *f* 7—50.

VII. Het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 61 R., 60 Ellen LAND, gelegen te *Oldehove*, zullende tot vaste, op Midw. verschijnende, huur doen *f* 7—00.

VIII. Den EIGENDOM van het vorig perceel.

Alles toebehoorende aan en in gebruik bij J. P. NOORDA en Kinderen.

Mr. R. M. A. DE MAREES VAN SWINDEREN,
Notaris.

Donderdag den 20sten December

1855, des avonds te 7 uur, zal, ten overstaan van den ondergeteekenden Notaris, in het Logement van den Heer R. KUIPERS, te *Assen*, publiek te koop worden gepresenteerd: Eene **KOOPMANS BEHUIZING**, zeer ter nering staande te *Assen* in de Kruisstraat, nabij de Markt, behoorende aan den Heer VAN MEEKREN, te *Winschoten*. ½ der Kooppenningen kunnen, tegen billijke Rente, op dit Pand gevestigd blijven.

H. H. VAN LIER.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke van de Weduwe en Erven wijlen DERK J. VAN DER LAAN, op DONDERDAG den 27sten December 1855, des avonds te 5 uur, ten Huize van den Kastelein W. H. DRENTH, te *Woldendorp*, in openlijke veiling te verkoopen:

I. De VASTE BEKLEMMING van 2 B., 90 R., 50 E. LAND, te *Woldendorp* gelegen, doende jaarlijks tot huur *f* 23.50.

II. 96 Roeden, 90 Ellen EIGEN LAND, mede aldaar.

III. De VASTE BEKLEMMING van 1 B., 17 R., 40 E., aan den Zwaagweg aldaar, doende jaarlijks tot huur *f* 12—00, en

IV. Eene BEHUIZING en TUIN, bij *Woldendorp*, doende jaarlijks tot vaste huur *f* 10—00.

De Verkoopconditiën liggen ter lezing ten KANTORE van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene roijale **BEHUIZING**, waarin sedert eenige jaren met goed succes het **GOUD- en ZILVERKASTHOUDEN** wordt uitgeoefend, op eene der best gelegene en aanzienlijkste plaatsen in de Provincie *Groningen*.

Adres, Brieven franko onder letters A. M., aan het BUREAU dezer COURANT.

TE HUUR: EEN WINKELHUIS

aan de Groote Markt. Te bevragen aan het BUREAU dezer COURANT.

Patent Gegalvaniseerd

Vertind IJzeren Kabels, Ketens,

PLATEN, GAS- of WATERPIJPEN, GOOTEN, KOUSEN, SPIJKERS, SCHROEVEN, ENZ. Monsters bij **J. NIEUWVEEN, B.z.**, te *Grouw*.

Eene jonge **JUFVROUW**, de Protestantsche Godsdienst belijdende, 18 jaren oud, zoude gaarne eene **CONDITIE** erlangen in den aanzienlijksten stand bij KINDEREN of tot BEHULP eener ziekelijke DAME. Er zal meer op fatsoenlijke behandeling, dan wel op veel salaris worden gezien. Adres onder de letters H. M., aan het BUREAU dezer COURANT.

DU BARRY'S REVALENTA

heeft mij genezen van hevige maagpijnen, waaraan ik acht jaren lang geleden heb en die mijn gestel zoo ondermijnden, dat ik geheel vermagerd en krachteloos was geworden.

BRONKHORST, Mei 1854. W. DE WEERT,
Mr. Broodbakker.

Een Heer hier ter stede leed zoo zeer aan eene maagkwaal, dat hij geen voedsel meer verdragen kon; men wanhoopte aan zijn herstel en zag reeds den dood te gemoet, daar geen geneesmiddel wilde helpen. De **REVALENTA** heeft hem gezondheid en krachten teruggeschonken.

HAARLEM. J. P. KARTHAUS.

Mijne Dochter VIRGINI leed aan de tering en de Doctoren gaven haar als hopeloos op. De **REVALENTA** bragt spoedig verbetering in haren toestand en binnen twee maanden volkomene herstelling.

MAASTRICHT, 7 Augustus 1854. S. ZEGUERS.

Eene Dame alhier had drie Kinderen verloren aan ontsteking in de ingewanden, en het vierde *ging*, volgens verklaring van den Doctor, *denzelfden weg.* De medicijnen werden toen aan den kant gedaan en de **REVALENTA** als eenig voedsel gebruikt; het Kind herstelde volkomen.

ROTTERDAM, 18 Oct. 1854. J. A. KLINGER & Co.

De **REVALENTA** is het Meel eener tropische plant die bijzondere geneeskracht bezit; zij wordt in blikken bussen verkocht voor 2—3½—8—16 Gulden 1 ℔, 2 ℔, 5 ℔ en 12 ℔; kleine busjes, om er de proef meê te nemen, worden afgegeven voor 87½ c. Eene geraffineerde en geconcentreerde kwaliteit komt op ongeveer den dubbelen prijs te staan.

Amsterdam, VERKOOPHUIS; *Appingedam*, S. RITSEMA; *Assen*, H. P. A. VAN GORCUM; *Delfzijl*, A. W. C. KEIJZER; *Groningen*, C. RIKKERS en M. GAASBEEK; *Hoogezand*, F. M. DIKEMA; *Meppel*, A. JEULEN en Co.; *Nieuwolda*, R. P. v. CALCAR; *Noordbroek*, W. B. TEDINGA; *Pekela*, J. T. FELDBRUGGE en FELDBRUGGE en Co; *Slochteren*, H. B. HOOGHOUDT; *Stads-Kanaal*, H. KREKEL; *Steenwijk*, K. TIMMERMANS; *Uithuizen*, J. SCHUURMAN NIEVEEN; *Veendam*, S. SAVENIJE; *Winschoten*, G. WASMAN, en in de bekende Dépôts in de andere Steden.

*** **VRIENDEN VAN REGT**, vijanden van geweldenarij, zielefolteringen en verdrukking, gij moogt niet onkundig blijven met het laatste werk van wijlen den Heer **J. DE VRIES**, geschreven in de gevangenis, waar de zaden voor zijn' vroegtijdigen dood gestrooid zijn.... Een hooger gevoel, eene waarschuwende stem bezielde hem, toen hij dat werk:

DE MARTELAAR,
EEN ROMAN VOOR DEN KONING,

nederschreef.... Vriend en vijand moeten het lezen; den vriend zal de meesterlijke pen een traan ontlokken, de vijand zal met weemoed het lot beklagen, dat zulk een' genialen schrijver, **het slagtoffer der vervolgingzucht van deze dagen**, aan de Vaderlandsche letterkunde ontroofde.

Voorbereid op alle mogelijke onaangenaamheden, ben ik op de gedachte gekomen, eene inteekening op dezen Roman open te stellen; hij zal COMPLEET worden uitgegeven, en wat er ook gebeure, de inteekenaren zullen *bepaald* in het bezit van het Werk komen..... Of ik na de eerste verzending nog aan bestellingen zal kunnen voldoen, is eene vraag, waarvan de beantwoording aan de toekomst is overgelaten.... Ik betwijfel het om verschillende teekenen des tijds, en dit maakt den tegenwoordigen maatregel noodzakelijk......

Het WERK zal allerminst 20 vel bedragen en versierd zijn met een' gelithographiëerden Titel en Vignet.

Aan de Inteekenaars zal het netjes ingenaaid afgeleverd worden, voor den prijs van ***f* 2,25**, te betalen bij de ontvangst. De inteekening blijft open tot den 20sten December. Na dien tijd zal het van omstandigheden afhangen, of ik nog Exemplaren *kan* afleveren.... Het is geene gewone inteekening, dit vergete men niet..... Men gelieve daarom ten spoedigste zijne bestellingen te doen aan zijn' gewonen Boekverkooper of anders per post aan den Uitgever

AMSTERDAM, 25 November 1855.

A. H. VAN GORCUM.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen.*

November en December 1855.

DAGEN.	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER.			VOCHTIGHEIDS-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
25	765,44	766,90	769,15	0,5	3,1	0,5	0,85	0,84	0,95	N.O.	N.O.t.N.	N.N.O.	betrokken.	helder.	helder.
26	769,65	766,79	764,03	-1,7	3,1	2,1	0,95	0,98	max.	Z.W.t.W.	Z.W.	W.Z.W.	bewolkt	betrokken.	betrokken.
27	756,18	756,36	758,53	5,9	6,5	3,2	0,94	0,93	0,97	N.W.	N.W.t.N.	N.W.	„	bewolkt.	helder.
28	761,19	762,18	762,32	3,2	5,0	1,5	0,97	0,99	0,97	„	Z.W.t.Z.	Z.Z.W.	wein. bew.	„	„
29	760,48	758,19	757,82	4,7	6,2	4,5	0,97	0,96	0,94	W.N.W.	W.N.W.	W.t.N.	betrokken.	„	bewolkt.
30	754,60	751,50	755,02	4,5	6,2	4,1	0,95	0,87	0,85	W.	N.W.t.W.	N.W.t.N.	regen.	„	„
1	754,60	761,59	755,05	2,7	4,6	2,2	0,90	0,88	0,97	N.W.t.N.	W.N.W.	W.Z.W.	bewolkt.	betrokken.	„

Gemidd. over de maand November: 762,34 — 3,0 — 0,81 — Regen 26 strepen.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.